

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 9.

V Ljubljani, v soboto 4. marcija 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. in od 2—4 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Naš deficit.

Računajmo, Slovenci! Narodna bilanca je naša prva stvar. A, žalibog, slaba je. V kolikor je ta bilanca jedino odvisna od tujega terorizma, ki ima svojo oporo v činiteljih, ki jih mi nikakor ne moremo imeti v svoji moči — bodi! V tem slučaju se sicer ne vdajamo, toda svojo usodo vendar prenašamo samozavestno in moško. Mi Slovenci nismo tega krivi, da smo v vseh ozirih zanemarjeni, da so zunanje političke razmere tako zavožene, da smo vsled nesrečnih političkih pogodb in nagodb — spodej.

A ta točka ni jedina! Državopravna vprašanja in politika zunanjih avstrijskih razmer — ni še vse. Saj prav za prav te stvari niti ne spadajo v naš program; z največjim trudom ne moremo najti sredstev, ki bi to preprečila. Pač pa je drugod naša rana. Naš politički deficit izvira brez dvojbe tudi iz zunanje političkih vzrokov in iz neugodnega razvoja državno-pravnih jugoslovanskih idej, toda to še ni vse. Naše narodne težnje se večinoma razpravljajo pod zahtevo: ravnopravnost v uradih in šolah. Tu nimamo pravičnosti; zato jo pa zahtevamo. In vsled tega, ker se naša zahteva ne izpolnjuje, odtod izvira — deficit v našem kulturnem, socijalnem in političkem oziru.

Vzrok temu je pa, da rečemo odkrito in brez ovinkov, pomanjkanje zavednega svetnega narodnega izobraženstva. Na tem mestu bi se zelo slabo podalo, ko bi hoteli moralizovati proti našim dijakom. Dobro vemo, kakošne so njihove razmere. Ubogi naši dijaki trpe na vse strani; lakota in splošno pomanjkanje jih mnogo ugonobi... Za čudo je še, kako jih more toliko študirati na Dunaju. Razmerno jih tudi mnogo dovršuje svoje izpite... In vendar manjka v vseh uradih naših ljudi.

To žalostno dejstvo nam vsiljuje pero, da pišemo te vrste. Z vso resnobo, ki nam jo nalaga sedajni politički položaj, opozarjamo gospode na vseučiliščih, naj ne pozabijo, da jih brezpogojno

potrebujemo. Dobra kruha ponuja še naša domovina svojim izobraženim sinovom, a ni jih.

Slovensko izobraženstvo je na tleh, kakor spričujejo dosedajni dokazi, ne izvršuje svoje naloge. Naša dolžnost je, da zopet spravimo bilanco v red. Ta bilanca bode še-le potem postala pomembna, ko se zadeve spremene pri višjem državnem uradništvu.

Izobraženstva potrebujemo. In vendar cepimo moči. Slovenskega izobraženstva manjka. Zavedajmo se tega in zahtevajmo skupno od pomoč. Gre se za naše sinove! Pobrigajmo se zanje. Na noge! Pomagajmo vsak po svoje, da bodo mladeniči, ki se posvete višjim študijam pomočniki v zdravljenju socijalnih bolečin naroda. Slovensko časopisje pa imej tudi svarilni glas za vse tiste, ki na cesarskem Dunaju premalo študirajo in vsled tega prepuščajo Nemcem mesta, moč in veljavo. To mora pasti!

Izvirni dopisi.

Iz Celja, 26. febr. — „Nulla dominica sine linea“, to je geslo sedanjih krščanskih socijalcev na vsej črti, pri Vas na Kranjskem, kakor pri nas na Štajarskem. Tu prodiramo na celi črti — hvala naši slogi, naši vrli posvetni in duhovski inteligenci. Celjsko politično društvo bo imelo v kratkem pet podružnic. Danes, ko Vam to pišem, se bo ustanovila nova podružnica v Laporju — sodni okraj Slovenja Bistrica. Ta okraj je, mislim, sedaj za Laškim v narodnem oziru najbolj zanemarjen. Okrajni zastop je sicer v slovenskih rokah, ravno tako okrajna hranilnica, — a ta hranilnica izdaja samonemška poročila. Kaj je temu vzrok, tega ne vem, to pa vem, da je ljudstvo narodno prav malo probujeno. Zato je bil zadnji čas, da se tudi v Laporju osnuje prevažna podružnica. To je sedaj v tem okraju že druga. Prva je bila ona v Poličanah. Bog daj srečo!

Gotovo ste že kje brali, da so si celjski mestni očetje svoj čas domislili, da je Celje

— poseben „Kehrbezirk“, kjer bodo dimnike slovenskih hiš ometali nemški dimnikarji. Proti tej samovoljnosti so se seveda uprli celjski Slovenci in namestništvo v Gradcu je določilo, da nam sme naše hiše ometati tudi naš slovenski dimnikar. Kar je tukajšna „Domovina“ svoj čas ožigosala to postopanje preslavnih mestnih očetov, je bila zaplenjena! Justitia!

Tukajšni svetovni list „Vahtarica“ prinaša v svojem uvodnem članku pamflet, kakeršnega še niste brali in ga tudi ne boste več, če se ne boste hitro na „Vahtarico“ naročili. Tu našteva zaradi katerih slabih lastnostij je bil gosp. dr. Josip Serbec od cesarja odlikovan. Očita mu samopridnost, hinavstvo, oderuštvo, slepenje javnih oblastij itd. — Za to se torej po njenem mnenju pri nas v Avstriji odlikuje. — In slavno državno pravdnštvo ni našlo nobenega paragrafa, po katerem bi se slavna „Vahtarica“ zaplenila. Heil!

V noči od sobote na nedeljo je tu v Celju gorelo v trgovini z delikatesami pri Zamparuttiju. Ogenj je baje nekdo namenoma zanetil s tem, da je zvečer pri odhodu vrgel tlečo cigareto v papir pod prodajalno mizo. Gotovega še ni nič. Ognjegasci so ogenj pravočasno ustavili in omejili.

Občina celjske okolice je menda v celjskem političnem okraju največja in jako raztegnjena občina, pa vendar nima svojega gasilnega društva. To društvo bi bilo z ozirom na surovosti, katere mora naše ljudstvo od celjskih ognjegascev vrh nesreče, da jim last pogori, požirati, nadalje z ozirom na to, da bi se pridružile k društvu še občine Teharje, Hudinja, Škofja Vas, okolica Vojnik, prepotrebno in bi imelo od navedenih občin, kakor tudi od slav. okrajnega zastopa podporo in obstanek zagotovljena. Govorilo se je že nekaj, a je vse — zaspalo.

Po Celju se govori, da misli tukajšni župan Gustav Stiger svojo čast odložiti, baje zato, ker nikdar in nikakor ne more ugoditi pangermanskim željam Janeza Stepišneka (po dom.

Zmes.

Potrpežljivim ljudem za kratek čas nabral Ivan Kunič.
(Konec.)

Kar se pa tiče jezikov, v katerih ni pisane literature, jezikov, recimo divjih narodov, tudi ne more obveljati n. pr. trditev Lachmannova. Misleč človek uvidi, da imajo jeziki takih narodov za jezikoslovca isti pomen, kakor n. pr. divje, v prosti naravi rastoče rastline ali živali za botanika in zoologa. Kaj bi bila botanika, ki bi poznala samo takozvane kulturvirane rastline, ali pa zoologija, ki bi govorila samo o govedih i podobnem.

Kaj pa, ko bi Lepsius vendar imel prav, da jezik — in z njim narodnost, — lahko odložimo kakor obleko? — Kdo bi bil tega bolj vesel, kakor naši diplomati, državniki, ministri. Kako bi bil hitro v Avstriji red, samo povelje, in vse bi bilo nemško ali pa mažarsko.

Škoda, da ni tako. In, da ni tako, pričam tudi zgodovina. Jezik ima precej skupnega z religijo, s pravo religijo namreč. Tudi vera se more zameniti kakor obleka, človek pa, ki to stori, ali nima nobene vere, ali pa je njegova vera jako pokvarjena, kriva, slaba.

Narod, ki se zaveda svojega jezika in svoje minulosti, ne menja svojega jezika kakor obleko, da celó surovi narodi, ki se svoje narodnosti še ne zavedajo, tega ne delajo.

Vsakdo ve, da so bile najhujše one vojske, ki sta jih sprožili vera ali pa narodnost oziroma jezik. *)

Zadnji čas se govori rado nekoliko zaničljivo o jeziku, posebno, kar so se porodile nove vede, kakor je archaeologija, ethnologija, anthropologija itd. Vender ni tako. Jezik ostane še vedno povsod važen znak, ki pri vseh vprašanjih, katera rešujejo moderne vede, velja na prvem mestu. — Poglejmo le vprašanje o telesnem izvoru človekovem. Koliko preglavic dela plemenitašom in drugim visokim rodbinam njih „čista“ toliko in toliko stoletij stara kri!

Vzemimo pri kakem plemstvu za stoletje samo tri generacije. Koliko čiste „modre“ krvi se pretaka danes po žilah plemenitega 500 let starega rodu? Ženili se ti ljudje vendar niso z

*) Jezik se ni ob narodnost, ali glavni faktor ostane pri narodnosti vendar le jezik; telesne, kulturne in in druge diferenciacije pridejo na drugem mestu v poštev.

rodniimi sestrami, in zato ni ravno težko vsaj približno izračunati odstotke krvne „čistote“: pri prvem potomcu $\frac{1}{2}$, pri drugem $\frac{1}{4}$, pri tretjem $\frac{1}{8}$, pri četrtem $\frac{1}{16}$, pri petem $\frac{1}{32}$, pri šestem $\frac{1}{64}$, pri sedmem $\frac{1}{128}$, pri trinajstem $\frac{1}{256}$, pri štirinajstem $\frac{1}{512}$ in pri petnajstem $\frac{1}{1024}$. Tedaj se pretaka po žilah kakega grofa, čegar grofovski rod sega do l. 1400, samo $\frac{1}{52768}$ čiste krvi! Kaj ne, dosti krščena je!

Kdo pa od nas plebejcev more dokazati, kakšna in čegava kri se pretaka po njegovih žilah? Omejiti se moremo navadno samo na eno družino ali „koleno“.

Se pa li more govoriti o čistih rasah, o čistih narodih? Koliko kapljic plemenite pragermanske krvi se pač pretaka še po žilah sedaj ravno radi svoje „krvi“ toliko vznemirjenih Germanov? In koliko slovanske krvi imajo v sebi današnji Rusi?

In telo, kri — to je vendar nekaj živalskega, ne specijelno človeškega. Naj li tedaj živalski faktorji odločujejo v vprašanjih, ki so nekoliko več, nego živalska? Povsod, pri takem razmišljanju, pridemo nazaj na jezik, ki nam tudi tu marsikaj razreši in pojasni, ne sicer

Schwiegervater der Weltgeschichte ali Johann von Stein). Ta gospod bi bil rad sam župan, da bi si nekoliko opomogel z župansko plačo iz vednih denarnih zadreg. Zet Wolf baje ne služi več tako mastnih dijet in ne more več tako izdatno odrivati. No, pa v Celju pravijo, da so rajši brez Stepišnika kot brez Stigerja. Stepišnik se ima baje zahvaliti za svojo čast kot mestni oče agitaciji onega ključarskega Makselna, ki je tudi svoj čas agitiral za čifutskega dr. Foreggerja. Dr. Foregger je znanega vedno lačnega in žejnega Makselna pridno zalagal z denarjem. Maksel je pa jedel in pil ter neumorno deloval za splendidnega dr. Foreggerja. Ko je ta dobil svoj poslanski mandat, je bilo seveda pijače največ. Sedaj pa, ko je dr. Pommer — znani geograf (?) — poslanec našega zmešanega Celja, pošlje dr. Foregger Makselnu zasoljen račun in Maksel preti, da bo dr. Foreggerja ovadil zaradi korupcije. Ko bi le hotel!

Prihodnjo nedeljo, dne 5. marca, priredi tukajšna čitalnica komorni večer, na kateri pošlje slavna „Glasbena Matica“ v Ljubljani svoj umetniški kvartet na lok. Ta komorni večer bodi nam Slovincem v vzgled in izpodbudo, naj nam kaže cilj, katerega doseči nam bo mogoče, če bomo vzirali v gojenju glasbe, kakor se je začelo. Na zdar!

Z Morave. Brno 28. febr. — K. — Teden dnij sede v „Musterlandtagu“ moravske mejne grofije deželni očetje in se razgovarjajo, kako se jim je mej tem dolgim časom, ko so bili doma na počitnicah, godilo. Marsikdo je radoveden na ta naš „Musterlandtag“. Poglejmo si ga, pa kar skozi moje okno, vsaj mi stoji Landtag vis à vis. Veste kaj, velika vam je to hiša; nekateri ji pravijo palača, katera se more šteti mej monumentalna poslopja. To ni kar si bodi! Vi tam v Ljubljani imate za deželne očete — „staro strelišče“, v katerem je pa — v prizemlju — tudi ljudska kuhinja, menda za simbol, da se v prvem nadstropju tudi kuha in praži. Nad starim streliščem še ne vihra zastava, nad moravsko palačo pa že. Kar lepo je videti, kako se vetrček zabava z rdečermenim platnom. . . .

V prvem nadstropju je dvorana, v drugem so pa galerije. Seja je. Deželni predsednik, star mož s sivo brado, zvoni. Deželni očetje se razgovarjajo; kaj jih predsednik briga! Bero se razni predlogi (češki in nemški). Poslanci se razgovarjajo. Predsednik opominja. Deželni očetje se razgovarjajo, saj se že dolgo niso videli. To je „Musterlandtag“, vzor vseh vzorov.

Nemci imajo večino, Čehi manjšino. O ti manjšini pa še celo pišejo, da je nedelavna. Damo besedo izvrstnemu listu moravskemu, ki izhaja v Prostějevu. „Hlasy z Hane“ pišejo v članku „Dele mlčeti bylo by hřichem“ z dne 25. t. m., da poslanci češki v moravskem deželnem zboru ne vrše svojih dolžnostij in jih pozivljejo, da naj to store, drugače jim ne preostaja drugega, nego odložiti mandate, za katere se bodo pač

našli boljši možje. Na koncu pravijo: „Dosti dolgo smo se še celo borili zanje, ali tega so se skazali nevrednimi, torej: dalje molčati, bil bi greh“. — Isti list prinaša dalje v isti številki fini članek „Učinišme pořadek“, kjer pravi doslovno: „Ko bi češki narod vedel, kako mizerne poslance ima v deželnem zboru, moral bi ponoreti“. — Nekako jednako se o češki manjšini izreka i olomuški „Pozor“. Buržoazija povsod ista!

Občine češke na Moravskem so pa drugače delavne. Okolo 600 peticij za ustanovljenje čeških visokih šol v Brnu se je že predalo deželnemu odboru. Slovenci, v moravskih občinah glejmo vzgled solidarnosti.

Nemci so tudi podali peticijo za ustanovitev nemškega vseučilišča v — Olomucu. Morebiti jih bodo merodajni krogi preje uslišali kot pa Čehe. V Avstriji se ravnamo po receptu, katerega se v Brnu prav lahko naučiš: das Arme tschechisch, das Reiche deutsch.

Inače je v Brnu živo. Ne morda ravno zato, ker je to trgovsko in industrijsko mesto. Ne, ampak ker se ljudje zelo zavedajo. Dan na dan se vrše predavanja v raznih skupščinah. Tu so socijalni demokrati, tu narodni, tam krščanski socijalisti. Jaz jih bom omenil le nekoliko. V četrtek 16. t. m. je bila v „Delavskem Domu“ javna skupščina tukajšnje socijalne demokracije. Program: Parlamentarizem in absolutizem v Avstriji. Govornika državna poslanca Riegr in Hybeš. Riegr je suh mož, agitator že po zunanosti in rutiniran govornik. Zdi se mi, da se je mož moral nekaj učiti mimiki, kajti pozna jo v tančine. Njegov nemški govor je elektrizoval navzoče. Postarni mož nedaleč od mene je vskliknil: „der verfluchte Schauspieler, der weiss Effekt zu machen!“ Dovlj karakteristike. Hybeš je govoril češki. To vam je mož, katerega bi nazval „spisbirger“. Njegov debeli trebušček svedoči, da se lastniku njegovemu preslabo ne godi. I Hybeš je po vzoru Riegrovem udrihal po vladi, grofu Thunu, ministru Kaizlu, po § 14., po Mladočehih in po nemških nacionalcih. Zvršil je istotako kot Riegr, rekoč, mi socijalni demokratje jim smo, in jim bomo pokazali, kako se vlada, mi jedino imamo prav, mi nečemo obstrukcije, ali hočemo delo. Kakšno, žal ni povedal. — Dne 20., 22. in 24. t. m. so pa bila v Katoliški jednoti zanimiva predavanja o narodnem gospodarstvu. Predaval je iz Prage prišedši ravnatelj gospodarskih učilišč kraljestva češkega g. Dumek. To vam je star mož s sivo brado, ali — kakor videti — poštena in delavna duša. Meni se je prav zelo priljubil, četudi ne obožavam njegovega načina govorenja. Prva dva večera nam je pripovedoval o svojem potovanju po južni Rusiji, po Balkanu in po slovenskih deželah. Omenil je našo lepo Ljubljano. V mnogem bi mu imel ugovarjati, dasiravno je bila slika, katero je podal o nas, prekrasna. Tretji večer je pa bilo predavanje o Rajfajznovih posojilnicah in o delavskih zavaro-

valnicah. Tu se je ravnatelj Dumek pokazal veččaka. V plastičnih besedah je očrtal te naprave. Ozrl se je tudi na sedanje priv. hranilnice in na prevare ter defraudacije. Omenil je tudi slučaj, s katerim je imelo posla pred par dnij sodišče v Mladi Boleslavi. Knjigovodja Wilt je v tamošnji hranilnici poneveril 122.000 gld. ter ubežal. Ujeli so ga ter obsodili za prestopke § 183. in 197. na štiriletno ječo in na odškodnino. V Rajfajznovih posojilnicah, je dejal g. Dumek, se kaj tacega storiti ne more. Slušatelji so bili s predavanjem vrlo zadovoljni.

Še nekaj. Po Brnu vidimo modro-rmene plakate, kateri nam pripovedujejo, da začne izhajati „Das Jüdische-Blatt“, ki bo „im modernen Sinne“ zagovarjal interese in pravice Judov. Po mojem mnenju je takih listov že zdaj mnogo, samo da se stidijo pokazati svojo firmo, kar bo pa „Jüdisches Blatt“ storil. Napredek — Judov.

V Brnu so ustanovili pred-dobrimi tremi tedni „stalno razstavo in tržnico“ (stala výstava a tržnice), kjer imajo moravsko-češki obrtniki razstavljeni svoja dela, katera si more vsakdo slobodno ogledati in kupiti. Tu se prodaja; ta razstava je nekaka reklama raznim domačim obrtnikom, torej vsekakor velik pripomoček domačemu obrtu. Sedaj se je udeležilo razstave tega trga 87 obrtnikov s svojo robo. Obisk in pa kupčija sta za početek precej ugodna. S to razstavo se je založila tudi javna, od 6.—8. ure na večer otvorena čitalnica, v kateri je na razpolago že kakih 26 strokovnih listov, mej temi je 20 čeških, 6 pa nemških. In kuratorij te razstave in tržnice je tudi začel ciklus predavanj. Dne 25. t. m. je govoril v dvorani obrtnega muzeja dr. Čihula „o egiptski arhitekturi“. No, vsaj je tudi namen te „stalne razstave in tržnice“, da pomore obrtnikom i gmotno i moralno.

Mislím, da bi se nekaj sličnega moglo končno narediti tudi v Ljubljani. Siguren sem, da nam ne bi škodilo. Malo premislím o stvari.

Slovenskim trgovcem in obrtnikom bi pa priporočal, da si naročijo „Slovanskega adresarja“, katerega bode izdala obrtniška centrala v Prostejevu. Pošljejo naj tja tudi naslove svojih firem. Na ta način bi se nekako moglo uresničiti ono staro: „Svoj k svojemu“.

Politiški pregled.

Justični minister Ruber po poročilih čeških listov ne bode več dolgo časa vladal avstrijske justice. Žaloval za njim ne bo nihče: Nemci, iz katerih srede je izšel, ga tožijo, Slovanom pa nič pravičnega ni storil. Torej — srečno pot, saj za odhod ima dovolj prostora, ker za njim in pred njim nihče ne stoji.

Na Ogerskem je že na delu novo ministertvo. Sestavljeno je tako, kakor smo že zadnjič poročali. Govori se, da se po padcu Banf-

ravno fizični postanek, pač pa etnični izvor človeški.

In kako naglo in hitro pa jasno govori jezik o etničnem izvoru! Niti misliti si ne moremo, kakšni so bili naši predniki pred 3000 leti, kakšne postave itd., s pomočjo jezika pa moremo 3000, tudi 5000 let daleč z lehkotjo „uganiti“ marsikaj o naših prednikih, kar bi se nam drugače niti ne sanjalo ne.

O jezikih se more trditi, da je bila, n. pr. pred 5000 leti večja edinstvo, nego danes, da so se vsaj Indogermanci mej seboj tako dobro razumeli, kakor se razumemo sedaj Slovani, če ne boljše.

Kosti, črepinje, ki jih zadnja desetletja v toliki meri izkopujejo, ne govore o tako starih dobah, vsaj ničesar nam povedati ne morejo, niti tega ne, so jih li nosili naši predniki, ali kdo drugi. Vprašanje o krvi postane pri takem premišljevanju popolnoma ničevno. Ni bila tu kri in ni kri, ki nas druži, ampak to je jezik, tega dedujemo od roda do roda, ta nam kaže našo minulo in naš etnični izvor. Kar se tiče našega telesa, ne vemo nič gotovega, poba-hati pa se moremo, da kaj vemo o našem eth-

ničnem postanku. In tu je rodbinsko drevo prvega berača ravno tako staro in pravo, kakor ono venčanih cesarskih in kraljevskih glav.

Pa dosti tega! Vsakdo, ki se količkar vglubi v jedno ali drugo sedaj morda vže ne več moderno stroko, uvidi skoro, da so predbacivanja, katera morda sliši vsak dan, puhla, prazna. Vprašajmo se le, kdo največ zabavlja? To delajo navadno ljudje, ki si vse samo „mislíjo“, pa ničesar ne vedo. To opažamo povsod i pri nas Slovincih! In čemu se Slovenci zadnja leta najbolj upiramo? Poglejmo le našo literaturo! Vse plava v „leposlovju“, če se smejo stvari, ki se pod to firmo prodajajo, sploh sem prištevati. Strah pred „suhó“ znanostjo je zrasel! Deloma je to prav, da se bojimo „suhó“, ali strah pred „suhó“ se maščuje vidno s „sušo“. In mi hočemo imeti vseučilišče! Čehi, ko so dobili samostojno univerzo v Pragi, so izrecno povdarjali, da vseučilišče brez akademije t. j. brez znanstvene literature v domačem jeziku nima ne smisla, ne obstoja in ni napredka. O, ko bi prišli vsaj do jednega znanstvenega lista, v katerem bi se za mnogokrat naglašano inteligenco slovensko obdelovale vse

stroke vede!*) Res je, čem poljudneje je pisan članek, tem večjo veljavo in pomen ima, ali vedeti je treba, da vsakdo ne more pisati popularno. Pisati o zamotanih vprašanjih za vsakega jasno in umevno, je težka stvar. In če se štejemo Slovenci, koliko nas je, in koliko je mej nami ljudij, ki bi mogli znanstveno delovati, kakor zahteva n. pr. zavod, kakor je vseučilišče, vidimo, da nas je malo. Kaj tedaj začeti? Če je kje potreba prestav velika, je to pri malih narodih, ki se hočejo v svojem jeziku izobraževati. Pri nas se pa prestav še nekako bojimo. Ali priti mora v kratkem čas, da bomo izdajali kako knjižnico, v kateri bode dobili poleg izvornih znanstvenih spisov, tudi dobre prestave priznanih del iz vseh strok človeškega znanja, kakeršne knjižnice izdajajo vže drugi slovanski narodi. Če se to zgodi in da dobimo še univerzo, potem upajmo, da Slovenci ne bodemo več tako „filologičen“ narod, kakor smo doslej, upajmo, da se nam pojmi z bistré in ne zmešajo še bolj, upajmo, da pokažemo končno svetu vsaj košček svoje slovenske individualitete, ki gotovo ne bode na škodo človeštvu.

*) Čujemo, da utegne to pisateljevo željo kmalu izpolniti „Slov. Matica“. Uredništvo.

fyjevimi nacionalna stranka združila z liberalno Banffyju je cesar podelil veliki križ reda sv. Štefana. Predsednikom parlamenta je bil v četrtak izvoljen Perczel z 274 glasovi, Szilagy je dobil le okoli 70 glasov. Perczela je opozicija pozdravila z „Eljen“ klici. Včeraj je došlo poročilo, da je Banffy postal vrhovni dvornik. S tem je postal član magnatske zbornice ter bode iz državne zbornice izstopil.

Nemški shod v Opavi. — Dne 26. p. m. se je v Opavi vršil nemški „Volkstag“, na katerem so govorili Kaiser, Menger, Demel in Lecher. Tožili so bridko o poslovanjenju Nemcev in protestovali proti rabi § 14. Lecher se je izrekel za carinsko unijo mej Avstrijo in Nemčijo. Shod je bil precej pičlo obiskan in sploh ni bilo pravega zanimanja.

O mirovni konferenci so poročali listi, da se je vsaj deloma izjalovila, ker se Italija ne udeleži, če bode na konferenci udeležena tudi sv. stolica. Sedaj poročajo, da se je udeleži Italija pa tudi sveta stolica, poslednja seve samo kot moralna moč.

Srbsko hoče zapustiti Milan, ko jo je skoro popolnoma izmolzel. Vrhnim poveljnikom vojske je baje določen general Belimarkovič.

Na Španjskem je ministerski predsednik Sagasta izročil kraljici regentini ostavko svojega kabineta. Sagasta se je menda bal, da komori ne potrđita mirovne pogodbe z Zedinjenimi državami. V komorah ostro prijemajo radi poraza španjske vojske vlado in generale.

V Franciji vre dalje. Zbornica je dovolila, da se proti poslancu Derouledu sodnijsko postopa. Ta mož je protirepublikancem s svojim fanatičnim nastopom, o katerem smo že poročali, veliko škodoval. Vlada je razpustila ligo patrijotov in policija je izvršila nebroj preiskav pri odličnih Francozih. Pravijo, da je dokazana protirepublikanska zarota in da je bilo za nje vseh že vse urejeno.

Domače novice.

Za škofovske zavode dajo ljudje, kakor se nam poroča iz nekaterih krajev, prav radi ona 2 solda prispevka in mnogi, ki so bolj premožni, tudi še nekoliko več. To je vse hvale vredno. Zanimivo je, kako se „Narod“ repenči, da bi ljudi odvrnil od darežljivosti. Priznati pa moram, da se zaganja zastoj, kakor pes zastoj laja v luno. Velika večina se zanj ne zmeni. Saj bi tudi bilo čudno, ko bi ljudje rajši šli za Malovrhom, kot za svojim škofom. Tako globoko Kranjci še niso padli. — Za danes omenimo samo tri reči. „Narodu“, ki organizuje bogate trgovce v obroč zoper revne konsumente, se naenkrat zasmilijo reveži, kadar kaj piše o škofovskih zavodih, drugače pa nikoli ne. In vendar revežem škofovski zavodi ne bodo prav nič škodovali, ampak le koristili, kajti od revežev, ki ne morejo nič dati, se tudi nič ne jemlje, pač pa bodo tudi dečki siromakov vsprejemali se v nove zavode, kakor se zdaj mnogi brezplačno vsprejemajo v Marijanišče. To bode ubožnim starišem, ki imajo talentirane fante, velika olajšava. Drugič pomislimo, da bode letos deželni zbor zopet lepe tisočake podpore dovolil nemškemu gledališču. Za to podporo deželnega zavoda, ki siromakom prav nič ne koristi, morajo pa dati zadnje solde tudi največji reveži, kadar plačujejo konsumne davke. Radovedni smo, če bodo „Narodovi“ poslanci pri tej priliki spomnili se revežev. Znabiti bi se lahko napravilo kaj ustanov za reveže iz gledališkega fonda, za katerega prispevajo tudi reveži, ali pa naj se tisti tisočaki naklonijo Vincencijevim družbam, pri katerih se podpirajo največji reveži. Tretjič pa ne prezrimo tega le momenta. Večkrat vpije „Narod“, da so škofje in duhovni brezdomovinci in kulturi sovražni ljudje. Sedaj pa, ko so isti ljudje začeli delati za domovino in kulturo, za šole zopet „Narod“ kriči, da to ne sme biti. Pomilovati moramo tedaj vse tiste gimpeljne, ki gredo na limanico, pomazano z „Narodovo“ hinavščino. Slovenski stariši, ki pošiljajo fante v državne srednje šole, ne dobe nikdar v roke slovenskega spričevala, vsa so nemška. Ali so to šole za Slovence? Iz škofovskih zavodov

bodo pa donašali dijaki spričevala, katera bodo mogli tudi naši ljudje brati, in s ponosom bomo lahko rekli: To je prva slovenska srednja šola! Takih potrebujemo še več! Podporniki škofovskih zavodov so tedaj prijatelji splošne omike Slovencev, „Narodovci“ pa, katere bomo pri nahiranju darov za škofovske zavode lahko spoznali, so njeni sovražniki. Prijatelj je pa tako ogromna večina v naši deželi, da bodo sovražniki slovenske in krščanske omike kmalu morali poskriti se kot nečedni čuki v svojo temo. Živeli vsi prijatelji našega, po omiki hrepenečega naroda slovenskega!

Shod trgovcev in obrtnikov v Ribnici. Trgovcev in obrtnikov? Da, bili so skupaj! Sicer se interesi obrtnikov prilegajo trgovskim, kakor pest na oko, a dobra Arkotova kapljica je premagala te težave in spravila v jeden hlev „Narodove“ kramarje in konsumente. Predsedoval je slavnemu zboru c. kr. trgovec in obrtnik Višnikar. Govorili so (naj jih le svet spozna!) Fajdiga iz Sodražice, Petsche iz Starega Trga, Pirker in Klun iz Ribnice, najbolj je pa tajnost izdal Lovšin iz Dolenje Vasi. Predlagal je zbranim tovarišem, naj nihče ne bode naročnik „Slov. Lista“, češ, da je list nesramno napadel trgovce, ko je povedal, da so ljubljanski trgovci na škodo uradnikom, obrtnikom in kmetom podražili olje in sladkor. Mož nima slabe skomine. Kaj bode sam vse podražil, pa povemo ob svojem času. Mora prej biti obroč gotov! Prosimo konsumente, naj pazijo na tega možica. Sklenili so dalje: 1.) Napraviti shod trgovcev in obrtnikov v Ljubljani. (To je jako nevarno, ker bi bil potem isti čas v Ljubljani tudi shod konsumnih društev in obrtniki utegnejo potegniti s konsumentii!). 2.) Napraviti trgovsko in obrtno društvo v Ljubljani. (To ne bode dolgo skupaj, če prav trgovci skuhamo ves lim, kar ga imajo v zalogi, ker se križajo interesi.) 3.) Ustaviti potom zakona delovanje konsumnih in drugih takih društev. (Tudi to je nemogoče, ker vlada dobro ve, da so v nekaterih krajih konsumna, v mnogih pa kmetijska društva potrebna. 4.) Trgovci naj kupujejo le pri tistih trgovcih, ki nimajo zveze s konsumnimi društvi. (To bode najbolje pospešilo organizacijo konsumentov.) Slednjič so sprejeli še dva predloga „Slov. Lista“, da naj bode povsod zapisano, kjer se toči „petijot“, in, kar smo mi prvi priporočali v lepih člankih in noticah, da naj se ustanovi slovenska trgovska šola. Odtod se vidi, da ima „Slovenski List“ nekoliko vpliva še celo pri okornih ribniških trgovcih, ker so vendar odobrili naš predlog. Kar se pa tiče zveze trgovcev s skrajno strankarskim „Narodom“ pa kličemo: Pozor! Kdor preveč v blato sili, v njem utone!

Knezoškof dr. Jeglič je obiskal v četrtak ljubljansko višjo gimnazijo. V več razredih je bil navzočen pri pouku v krščanskem nauku.

Za ljubljanske čevljarje se je pričel brigati marca meseca 1899. l. župan Hribar. Do občinskih volitev prihodnjega meseca bodo čevljarji dobili vse, kar bodo želeli. Če zadruga ne bo, če denarja ne bo, bodo pa vsaj obljube. Za jeden mesec, do občinskih volitev, bode že držalo. Župan Hribar je moder mož. Čevljarji navadno strgane čevlje templjajo s podplati, župan Hribar pa hoče „narodno stranko“ zafikati z obljubami. Pri pametnih ljudeh taki podplati ne bodo držali, tem manj, ker bi bila zadruga lahko že davno gotova, ako bi bil župan Hribar po prvih obljubah tudi storil prva dejanja.

V občinskem svetu ljubljanskem je bil glede naprave tržnice vsprejet ta le predlog: „Magistratu se naroča, naj v teku jednega leta predloži natančen program, načrt, proračun in vse potrebne statistične in druge podatke o zgradbi nove tržnice ter naj se mu zato dovoli kredit 500 gl. Predlog naj se smatra nujnim in se izroči odseku.“ Nekateri obč. svetniki so se upirali temu predlogu, seve — zaman.

Prirodne zanimivosti. Z Vipavskega nam piše prijatelj našega lista: Na Goriškem v Vipavski dolini na Brjah pri vasi Pečenkovi v Lazih pokazal mi je neki kmet malo odprtino, skozi katero smo se podali v podzemeljske prostore. Prekrasni kapniki so se zablščali pred našimi očmi. Svojega pota nismo mogli nadaljevati, ker

je nedostajalo priprav, a kmet je trdil, da se dalje nahajajo velikanski in lepi prostori z močnimi kapniki. Kmetje so dobili to podzemeljsko čudo, ko so kopali — zaklad. Namestu denarja dobili so prirodno — bogastvo. Nedaleč od tod se nahaja na neki njivi malo jezero. Pred dvema letoma je tu oral kmet, kar se naredi odprtina in zemlja se vsuje vanjo. Kmet je hotel odprtino zamašiti s kamenjem, pa odprtina se ni hotela napolniti. Kar se pokaže v odprtini kalna voda in se razlije po njivi. Voda je vedno enako kalna. Tudi nekaj rib se v njej nahaja. Okoli in okoli je svet gričav in obkoljen, tako da doline nimajo nobenega izhoda, kjer bi se voda odtekala in tako se nahajajo na najbolj nizkem kraju takoimenovani požiralniki, kamor se voda v zemljo poizgublja. Naj bi prijatelji narave ogledali si ta zanimivi svet, ki je velike vrednosti v mineralogiškem in geologičnem oziru.

Baron Hein je pričel vrtati tudi tam, kjer bi stare uredbe prav lahko pri miru pustil. Stara uredba je bila, da so slovenska društva, ko so se ustanovljala, dobila vladino potrjenje po slovenski. Kakor povsod, tako je tudi tu baron Hein pričel usiljevati nemščino. Ni še dolgo, ko je slovenski „Šolski Dom“ iz Gorice prosil za pobiranje darov po Ljubljani. Tedaj je baron Hein pod slovenski odlok goriškega glavarstva napisal nemški odlok kranjske vlade. Sedaj smo dobili pritožbo iz Planine. Ondi so ustanovili vrli možje slovensko pevsko društvo in vložili seve slovenska pravila. Baron Hein jim je pridodal nemški odgovor! Še-le ko so možje menda malo zamrmrali, dobili so drug odgovor v staroveški slovenščini. Baron Hein noče dražiti. Kdor pa draži, dobi časih odgovor, ki mu ni ljub.

Brzjavke z biciklom. Te dni so v Ljubljani jeli dostavljati brzjavke poštni služabniki z bicikli. S tem je vsekako občinstvu zelo ustrezno, le želeti je še, da bi se tudi ekspresna pisma tem potom dostavljala. To bi bilo ravno tako v interesu adresatov, kakor v interesu erarja samega. Koliko dražega časa bi bilo s tem prihranjenega! In čas je denar.

Ljubljanski ognjegasci so se te dni že pridno vadili v slovenskem poveljevanju. Šlo je prav dobro. Le vrlo naprej! Pribiti moramo, da je društveno vodstvo izdalo za vaje nemška vabila. Ali se je po stari navadi hotelo malo ponorčevati? Ognjegasci, pri zadnjem občnem zboru ste videli, kako dobi odbor respekt pred Vami, če ste odločni, zato prihodnjič vrnite nemška vabila in zahtevajte slovenskih! Nekateri socijalni demokratje ne morejo preboleti poraza nemške komande. Najbolj se jokajo Bajda, Tekavec in Brandstätter, pristno nemške solze pa pretaka strugar Zirnstein na sv. Petra cesti. Pravijo, da bode vsled teh solz Ljubljana tako narastla, da slovenski odjemalci ne bodo mogli več do strugarja Zirnsteina.

Iz Cirknice se nam piše: Danes dobil sem v roke cenik zelenjav in semen, ki ima na platnicah natisnjeno: „Caroline Werli, Zirknitz“. Cenik je samonemški. Ta trgovka, ki celo leto niti jednemu Nemcu ne proda za jeden krajcar, da si tiskati nemški cenik. Ali bode hodil h gospej kupovat gorjanski baron Schwegel? V Cirknici smo sami Sloveni, čemu torej nemških cenikov? Tudi če ste, gospa, dobili ta germanski cenik od kakega večjega trgovca zastoj — je tak cenik sramoten za Vas in za nas, kar si hočemo zapomniti. Svoji k svojim! — Dne 28. februarja zjutraj vnela se je pečnica pri žagi g. Milavca, lesnega trgovca. Ogenj so hitro vdušile pridne roke in naša požarna bramba.

„Kleeblatt“, ta gostilna v Florijanskih ulicah je bila jako razupita po velenemskih orgijah, ki so se ondaj vršile. Sedaj je prišel v te prostore slovenski gostilničar. Slovencem je sedaj ta gostilna zopet pristopna.

Učiteljska vest. Vadnična učitelja v Ljubljani, gg. Ivan Eppich in Fran Gerkmann, stopita v pokoj koncem šolskega leta.

Deželnozborska volitev v Gorici. V pone-deljek je bil na mesto grofa Fr. Coroninija izvoljen dež. poslanec goriškega mesta dr. Kamilo vitez Egger. Dobil je 502 glasova. Laški „katoliki“

so postavili svojega kandidata dr. Baubelo, a pustili so ga na cedilu. Niti odbor „Unione catt. sociale“ ni glasoval za svojega kandidata. Baubela je dobil — 4 glasove. Značilno je, da so Lahončki demonstrativno ploskali, kadar je kak duhovnik oddal svoj glas za — Eggerja. Lahi so tudi Nemce s posebnimi nemškimi lepaki povabili, naj se volitve udeležijo, ker je nevarnost od slovenske strani velika. In res, nemški uradniki so se odzvali prijaznemu vabilu. Povedati je še, da Lahi prav za prav niso imeli svojih kandidatov. Egger je nemške krvi, Baubela pa moravsko-češke. Slovenci se volitve niso udeležili. „Vse italijanstvo, ž njimi caplja nemštvo, katero v večini je cesarski kruh, v ozadju vlada, nad vsemi jahajo Židje — to so naši združeni sovražniki“ pravi umestno „Primorski List“.

Smrt. V Ptujju je umrl dne 28. februarja t. l. odvetnik dr. Jakob Ploj. Bil je vedno vrl narodnjak ter je tudi svoje otroke vzgojil v odločno narodnem duhu. Blag mu spomin!

S Štajarskega. Zadnje nedeljo je bil shod na Laporjih; osnovala se je tam podružnica kršč. soc. del. podpornega društva v Celji. Navduševali so gg. govorniki: Rebek, J. M. Kržišnik in dr. Karlovščak tudi posebno za kmetiško zadrugo. Ljudstva je bilo ogromno, navdušenje velikansko. V prav kratkem času se osnuje tudi zadruga. Osnovala se je zadruga kmetiška pred dvema tednoma v Št. Jurju ob juž. žel. Obrazložila in navduševala sta ljudstvo gosp. l. Kač in g. l. M. Kržišnik.

Slovenska zmaga na Štajarskem. Pri volitvi veleposestnikov v okrajni zastop ptujski so zmagali Slovenci vzlic vsemu pritiskanju ptujskih nemškutarjev.

Poštni pečatniki. Poroča se nam, da je lukoviška pošta že dobila dvojezični poštini pečatnik.

Društva.

Vabilo na slavnostni večer, kateri se vrši o priliki tridesetletnice ak. dr. „Slovenija“ v torek 7. marca 1899 v korist podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju, se razpošilja po slovenskih deželah. Naši visokošolci se jako živahno kretajo in vzbujajo nado, da bodo v vedah istotako napredovali in naponili njim že odkazana mesta v življenju, ker kaže se potreba po akademikih na vse strani. Samo pravnikov je treba 16, da zasedejo danes spraznjena mesta, a ni upati, da bi se jih dobilo. Nемец se bo vsedel na Slovenčevo mesto, in to bodo zakrivili oni, kateri iščejo slave in ugleda na drugem polju, kakor na tem, da izvršijo svoje izpite in zasedejo potem sebi zarovovane službe ter s tem služijo narodu.

Vabilo k dramatičnim predstavam, katere priredi „Slovenska krščansko-socijalna zveza“ v Ljubljani v nedeljo dne 5. marca v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ na korist svoji društveni zastavi. Vspored: „Nedolžen!“ Izvirna igra v jednom dejanju. — Spisal Jožef Stritar. „Zdaj gre sem, zdaj pa tje.“ Dramatizirana anekdota. „Ob materinem godu.“ Izvirna otročja igra v jednom dejanju. „Nemški ne znajo!“ Izvirna igra v jednom dejanju. — Spisal Jakob Alešovec. Pred predstavo in med dejanji koncertuje iz posebne prijaznosti slavni hrvatski tamburaški klub „Danica“. Vstopnina: Sedeži I. vrste 70 kr., II. vrste 50 kr., III. vrste 40 kr., IV. vrste 30 kr., V. vrste 20 kr. Stojišča 10 kr. — Sedeži se prodajajo v Štefetuvi prodajalnici pred škofijo in na dan predstave pri blagajni. Blagajna se odpre ob 1/2 7. uri zvečer. — Začetek točno ob 7. uri zvečer. K mnogo-brojni udeležbi vabi odbor.

Hrvatski tamburaši bodo pri jutrnjem svojem koncertu o priliki dramatičnih predstav „Slovenske krščansko-socijalne zveze“ v „Katoliškem Domu“ igrali te-le točke: 1.) Koračnica „Danice“. 2.) „San mladosti“. 3.) „Spomen“. 4.) „Putnica Hrvatske“. 5.) Valček. 6.) „Milica“. 7.) „Hitra polka“. 8.) „Junak iz Like“. 9.) „Kolo“. 10.) „Sretan imendan“. Užitka bo torej jutri zvečer jako veliko v „Katoliškem Domu“. Začetek ob 7. uri zvečer.

Dobrodelno društvo tiskarjev za Kranjsko v Ljubljani. Čestilci črne umetnosti priredé v

nedeljo dne 5. marca 1899. l. v Koslerjevi pivarni veselico v korist svoji blagajni. Pri veselici sodeluje sl. slovensko del. pevsko društvo „Slavec“ in tamburaški klub „Zvezda“, kuplete bode pel g. O. Planinc, spremljan na klavirju po g. H. Beniškemu. Začetek veselice ob 7. uri zvečer. Vstopnina 30 kr. za osebo. — Dobrodelnega društva tiskarjev namen je, podpirati tiskarske vdove in sirote, dalje stare onemogle tiskarje in po nelastni krivdi v zadrego ali nesrečo padle tovariše. Z ozirom na krasen pevski ter godbeni vspeh in veledušen namen društva, je želeli prav obilne vdeležbe.

Slovensko del. pevsko društvo „Slavec“ si je izvolilo naslednji odbor: Ivan Dražil predsednik, Ivan Flesch podpredsednik, Josip Cilenšek tajnik, Aleksander Götzl blagajnik, Dragotin Götzl, Jakob Lumbar, Valentin Kopitar, Janko Klopčič in Jakob Zabukovec odborniki; revizorji Ignacij Florjančič in Artur Jakše.

Razne stvari.

Ameriški Slovenci so dobili zopet nov slovenski list „Narodna Beseda“. Izhaja v Clevelandu v državi Ohio. Ameriški Slovenci imajo sedaj tri liste.

Slika iz Avstrije. Češki krščanski socijalist Držka, ki je meseca oktobra lanskega leta mahnil preko glave izzivajočega burša, prišel je te dni iz zaporu. Držka je bil mesec dni v preiskovalnem zaporu, a potem je presedel v njem še tri mesece. Burš Biberle pa, ki je ustrelil, kakor znano, češkega dijaka, bil je v preiskovalnem zaporu le nekaj dni, na kar je bil obsojen v — trimesečni zapor.

Lep cvet pruske „kulture“. Kako daleč so že prišli Wolf, Schönerer ter njiju vredna nemška druhal, jasno kaže odstranitev 12 nagrobnih čeških spomenikov s pokopališča v Harabovicah. Daleč so prišli: Spravljajo se že na grobove! Kaj tacega delajo samo še — hijene v vroči Afriki!

Na Poljskem je umrl slavni slikar Vojteh Kossak. Nemški cesar Viljem sam je poslal rodovini umrlega sožalno brzojavko.

Pemska hranilnica je darovala pol milijona nemškimi buršem v Pragi — darovala jim je ves Grand-Hotel in kar je v njem pohištva. In čegavi so ti denarji?!

Cesarskim svetnikom je bil imenovan v Pragi Žid dr. Lilienfeld. Kako lepo se skrbi za izraelske otroke!

Lep dar lužiškim Srbom je poklonila knjeginja Monika Stollbergova. Vstopila je v Belgiji v samostan, zapustivši svoje imetje in grad sirotam lužiških Srbov.

Tiskarjev na Kranjskem je bilo v preteklem letu 108. Njihovo društvo ima premoženja 17 228 gl. 24 kr.

Plača francoskega predsednika znaša navadno 600 000 frankov na leto, za reprezentativne in potne stroške pa se mu nakaže takisto do 600 000 fr.

Pravoslavno cerkev je zgradila na Dunaju v Wallfischgasse poleg ruskega poslanstva v starobizantinskem slogu ruska vlada. Cerkev bodo posvetili v kratkem.

Najbogatejši človek na svetu je neki John Rockefeller v Ameriki. Njegovi mesečni dohodki znašajo več nego 1 1/2 milijona dolarjev.

Za napredek naše trgovine.

I.

Znano je, da delimo trgovino na dve vrsti, t. j. na trgovino z blagom in na trgovino z vrednostnimi papirji. Trguje se na debelo (en gros) ali pa na drobno (en detail), na svoje vlastito ime in na svoj vlastiti račun, na svoje ime in ptuj račun ter na ptuje ime in svoj račun.

Trgovino z blagom imenujemo še realno, trgovino, z vrednostnimi papirji pa idealno. V realni trgovini imamo surovine in pa tovarniško blago. Pod imenom „surovina“ se razume ono blago, katero pride v trgovino tako, kakoršno se nahaja v prirodi. Seveda se mora i to blago vsaj toliko obdelati in premeniti, da se more lepše ali prodajati ali pa shranjevati. Tovarniško

blago je pa ono, kateremu sta že ali ljudska roka ali stroj dala nove oblike.

Značilno je pa za nas Slovence dejstvo, da se v trgovini skoro nikdar ne popnemo višje kot do trgovca na drobnem, kot do kramarja.

Iz ročnega „Kažipot“ po Goriškem, Trstu in Istri za leto 1899., katerega je sestavil in izdal marljivi in podjetni gosp. And. Gabršček, bi se mogli mi mnogo naučiti. Verjamem prav rad gospodu sestavljavcu, da je sestavljanje take knjižice vrlo težko, ali ob enem je vrlo pohvalno in koristno delo.

Poglejmo malo v ta „Kažipot“!

V Gorici je 85 slovenskih trgovcev. Od teh se pečata s prodajo moke in jedilnega blaga na debelo le — dva, dočim jih 13 prodaja isto na drobno. S prodajo zelenjave in sličnih malenkostij se jih bavi 15. Železje prodaja samo tvrdka Konjedic & Zajec. Vinski kis prodajata na debelo — dva.

V Trstu je 101 slovenski trgovec.

Jedilno blago na debelo jih prodaja 6, na drobno pa 41. Les na debelo 3 — oglje in drva na drobno 21. S prodajo olja se peča samo jeden; porcelan in lesno blago prodaja zopet jeden. Seno prodajata dva, železje in žito pak jeden itd.

V Trstu je slovenskih krčem 13., kavarni 2, v Gorici je pa krčem slovenskih 38, kavarni pa tudi samo 2. Droguerije pa v Gorici slovenske ni nobene.

Kako stoji s slovensko trgovino v Ljubljani, Mariboru, Celju, Celovcu in drugod po Slovenskem, ne vem. Je pač samo eden Andrej Gabršček.

Vender pa že iz teh podatkov nekako zamoremo uvideti, pri čem smo. No, in kdo je pa kriv te naše zaostalosti? Jaz bi dejal: mi sami. Še-le dejstva moramo videti, potem se še le ganemo.

Sedaj nastaja vprašanje: Zakaj se pa vender toliko našincev peča s trgovino na drobno? Tu bi odgovoril: kjer je dovolj britkih izkušen, malo pa izobrazbe, tam težko najdemo še podjetnost. Kjer pa zopet te ni, potem pa na kaj večjega ni niti misliti.

Tudi Slovenci moramo že enkrat uvideti potrebo napredovanja. Svet okoli nas stopa z gigantskimi koraki naprej. Ni se čuditi, ako nas izpodrivajo Nemci in Italijani. Le-ti imajo prilike in pa sredstva, da se izobrazujejo strokovno in vsestranski. In Židje? Kljub vsemu antisemitizmu gredo smelo naprej. Imajo nas v rokah. Kapital je njihov, istotako i trgovina, bančna in bursova. Velike firme so z večine last samih Rosenthalov, Jaltelesov in Schenkranzov.

Na tehnikah, trgovskih učiliščih in bankah razmerno prevladujejo.

To vse nas sili, da se i mi moramo poprijeti ved, da i mi gremo na tehnike, na trgovska učilišča in do bank. Gabršček piše v „Kažipot“ (str. 39): Mej osmimi zemljemerci v Gorici ni niti jednega Slovenca.

O slovenski tehniki se Slovincem ne sme niti sanjati. Tudi slovenske trgovske akademije v Ljubljani še nimamo, pač pa imamo „Handelsschule von Herrn Mahr“, ki uči Jugoslovane nemščine.

V novejšem času se je začelo pri nas neko gibanje proti — konsumnim društvom. O teh bi imel marsikaj povedati, ali to prepuščam drugim osebam. Jaz sam pa le citiram doslovno dr. Hansa Crügera, ki je v 228. št. let. „Zeita“ v izvrstnem članku „Die deutschen Genossenschaften“ rekel mej drugim tudi to-le: „Die Agitation der Kleinhaendler gegen die Consumvereine hat dagegen zu einschneidenden gesetzlichen Beschränkungen des Geschäftsbetriebes der Letzteren geführt und wenn diese den von den Gegnern erwarteten Erfolg nicht gehabt haben, so liegt das nicht an den Gesetzen, sondern an dem Umstand, dass sich wieder gezeigt hat, wie sich das wirtschaftliche Leben nicht in bestimmte Bahnen anzwängen lässt.“

To le bi se dejalo po naše na kratko: mali trgovci se bore proti konsumnim društvom, ali dosežejo zelo malo uspeha, kar svedoči, da hoče i gospodarsko življenje biti — „liberalno“.

Sv. oče — bolan.

Vest o bolezni sv. očeta pretresa ves katoliški svet, saj sv. oče stoji na meji človeškega življenja — v četrtek dopolnil je 89. leto svojega življenja. Vest, da bode svetu ugasnila „Luč z neba“, pretresla je tudi nekrščanski svet. Sedaj se vidi koliko spoštovanja vživa modri, blagi starček Leon XIII. vsepovsod. V trenutku ko to pišemo, zdi se, da bode Bog uslišal molitve milijonov vernikov, pa, da bode „Luč na nebu“ še sijala v temo naše dobe.

Sv. oče se je prehladil, ko je šel v poneдельник sprehajati se na vrt. Sluga mu je rekel, naj ne hodi na ostri veter, a sv. oče se ni udal. Rekel je: „Če nečete z menoj iti, grem pa sam!“ Ko je prišel domov, pričela ga je tresti mrzlica. V torek počutil se je slabo. Začetkoma ni hotel nobenega zdravnika, potem se je pa udal ter želel naj pošljejo po njegovega telesnega zdravnika dr. Lapponija, ki je poklical še uglednega zdravnika dr. Mazzonija. Lapponi je sv. očetu dal dvakrat kofeina. Oba zdravnika ostala sta vso noč poleg papeževe spalnice.

Listi poročajo, da je bil sv. oče operiran na levem stegnu, kjer je imel že celih 25 let cisto. Operacija se je povse posrečila. Operacija se je izvršila, ne da bi sv. očeta koloroformirali. Zdravniki so se bali, da se sicer več ne prebudi. Izrezana cista je bila tako velika, kakor navadna pomeranča. Pred operacijo je sv. oče dejal: „V moji starosti, mi pripravljajo tako zabavo“. Operacija je trajala 12 minut ter je visoki bolnik samo nekaterikrat vzdihnil. Po mali omotici vsled krvavljenja, nasmehljaj se je sv. oče zdravnikoma, rekoč: „Veliko poguma imata, da operirata tako starega moža, kakor sem jaz“. Mej operacijo je na željo sv. očeta jeden njegovih kapelanov bral sv. mašo. Po operaciji je prenehala mrzlica.

Po najnovejših poročilih se sv. oče sedaj dobro počuti, vendar se nekateri boje, da bi mu vsled starosti ne propadle telesne moči. Zdravnik dr. Mazzoni je baje rekel: „Če sv. očeta zopet ozdravimo, potem bode živel še lepo število let“. Spi sv. oče dobro. Pravijo, da se mu je tudi tek povrnil. Predvčerajšnjim zvečer je sv. oče predno je zaspal, zložil pesem o sličnem slučaju, ki se je primeril papežu Clemenju XII. Včeraj zjutraj je sv. oče zdravnikoma s krepkim glasom prebral to pesem. Zdravnika sta mu priporočala vsestranski mir.

V Vatikanu je vse pripravljeno za vsak slučaj. List „Messagero“ javlja: Dasi je upanje, da papež okreva, je najstarejši kardinal-mašnik Ledochovski obiskal kardinal-škofa Oreglio in kardinal-dijakona Mertela, kateri trije so za slučaj papeževe smrti poklicani prevzeti vladu katoliške cerkve, in z njimi dogovoril vse, kar treba za slučaj katastrofe.

Vatikanske kroge skrbi, ker sv. oče časih prezre odločbe zdravnikov in je že sam dvakrat poskušal vstati. Ker sta mu zdravnika to očitala, dejal je: „Se svojimi prepovedmi, postaneta še moja tirana“. Ko je včeraj zdravnik Lapponi zapuščal Vatikan, je zaukazal strogo, naj ne puščajo nikogar v sobo papežovo. Niti papeževim vnukom ni dovoljen vstop. Sv. očeta je jako ganilo, da je na svoj 89. rojstni dan prejel

23 000 brzovjavnih čestitk iz vseh krajev sveta. Sv. oče je ganjen zlasti na zanimanju vladarjev za njegovo osebo.

Včeraj zvečer je došla v Ljubljano vest, da je zdravnik dr. Mazzoni zatrdil, da je sv. oče izven vsake nevarnosti ter da je še jedenkrat njegova čudovita življenska sila zmagala. Sv. oče se tega dobro zaveda. Monsignoru Angeliju je dejal: „Macte animo! Še bom živel! Tako naglo Pecci ne umrje! Tudi to bo prešlo! Glejte, to fustulo sem nosil skoro 30 let mirno seboj in nikdar jej nisem bil na potu. V zahvalo zato mi je učinila to malenkost. Omnia sunt hominum tenui pendentia filo. Pogum, pogum! Tako naglo še ne umrjem. Še več pesmic mi bodete zapisali“. Danes smo telefonično povprašali v Trst in dobili veselo potrdilo zgorajšnje vesti. „Luč na nebu“ ne bode še ugasnila. Katoliškemu svetu je ohranjen skrbni oče, ki s svojimi plemenitimi lastnostmi sili tudi sovražnike cerkve, da klanjajo svoje glave.

Najnovejše vesti.

Iz trgovskih krogov se nam piše: Gospod urednik! Nikar ne mislite, da smo vsi trgovci zadovoljni z „Narodovo“ gonjo. Mi dobro vemo, da bi bil to naš pogin, ko bi postali orodje ene stranke. Še znamo nekoliko računati. Trgovci smo in ne politiki, zato pa hočemo v miru živeti s konsumentmi, kakor smo doslej živeli. Glede konsumnih društev bi mi nekoliko prijenjali, a prijenjajo naj tudi oni, ki jih snujejo, da se ne bode videlo, kakor da bi hoteli uničevati z njimi naš stan. Namesto nameravnega trgovskega shoda, naj bi se rajše napravila v Ljubljani enketa, na katero naj se povabijo interesovane osebe z obeh stranij. Čedno naj se zastopniki trgovcev in konsumentov med seboj dogovore in pobotajo. Pokazali bomo trgovci, da pač iščemo, kar je prav, da pa nikakor nočemo biti bojevitimi politični petelini te ali one stranke.

Iz Kropce se nam danes piše: Hojaca je ves srečen. Našel je drugo solnce, katero je toliko časa iskal. Pri tem solncu, ki se skriva v naši šoli, se res več vidi, kakor pri navadnem. Pri takem solncu človek vidi, da je župnik kriv, če smo Kroparji namestu stare podrtije, kateri se je reklo župnišče, postavili svojim župnikom nov dom. Zidati novo župnišče, smo že sklenili, ko še sedanjega g. župnika ni bilo mej nami. Naj ne misli g. učitelj, da nas sramoti, če nosi po Kropi jedini „Narod“ v Kropi, v katerem se vsem Slovencem strašno važno razpravlja koliko mi dajemo, za vse, kar se nam potrebno zdi. Vse kar je prav! Naj novo solnce posije še malo na našo „Zadrugo“, ki pravi, da je tudi kamnogoriška, pa je ondi v sredi otlaka okolu kraja je pa nič ni. To bi bilo drugo polje. Pa bode moral skoro gotovo le „Slovenski List“ povedati, da se delavcem izven „Zadruga“ bolje godi, nego pa tistim, ki so v njej in da je to „Zadruga“, v kateri ni zadružnikov.

„Slovenska Matica“ ima v sredo dne 8. sušca 1899. l. ob petih popoldne v društveni pisarni svojo CXVI. odborovo sejo.

Lepe razglednice v jako lepih barvah je zopet založil knjigovez g. Anton Turk. Jedna

podoba predstavlja „Pozdrav Gorenjske“, „Binkoštna pozdrave“ in „Pomladni pozdrav!“

O skupnem programu nemških strank se bodo posvetovali tekom marca na Dunaju za to odločeni poročevalci. Poročevalci za Češko bodo zahtevali, da se dežela razdeli v nemški in češki del in da se samo 6 okrajev proglasi dvojezičnim. Bog ve, kaj se bode sanjalo poročevalcem za Slovence.

Darila.

Za „Našo stražo“. V Kranju so pristopile »Naši straži« sledeče p. n. gospe in gospodične: Ustanovnica Ana Mayr, ki je darovala 50 kron, in letnice: Ivana Majdič 4 kroge, po 1 krono pa Marija Chrobath, Ana Dokler, Terezija Florian, Fani Hlebs, Ivana Hubad, Marija Killer, Marija Killer ml., Cecilija Korun, Marija Marenčič, Albina Marenčič, Marija Mayr, Janja Miklavčič, Antonija Novak, Josipina Omersa, Pavla Sajovitz, ter gospod Karol Florian v Kranju 1 krono, skupaj 70 kron.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: Podružnica za Beljak in okolico 16 gld — Slavna Posojilnica v Mokronogu 10 gld. — Slavna Posojilnica v Trebnjem 10 gld. — G. Franjo Petsche v Starem Trgu pri Ložu iz »Nar. Čitalnice« zbirko 3 gld. 20 kr. — Slavna Hranilnica in posojilnica v Mengšu 5 gld. — Slavna posojilnica v Framu na Štaj 5 gld. — Gospa Ana Majcen v Mariboru 37 gld. 06 kr. — Gdč. Julčka Ladinikova v Št. Lovrencu nad Mariborom nabrala v veseli družbi odličnih narodnjakov na Smolniku 5 gld. — Slavno uredništvo »Slovenca« v Ljubljani 64 kr. — Firma Skaberne v Ljubljani od Ciril-Methodovega platna 100 gld. — Šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani po gospej Mariji Trčkovi 580 gld. 69 1/2 kr., ako pristejemo še zadnji objavljene znesek moške podružnice (360 gld. 51 kr.), sta obe šentpeterski podružnici nabrali za l. 1898. veličastno svoto 941 gld. 20 1/2 kr. — Mohorjani v Dražgošah 1 gld. 60 kr. — Slava slovenskemu rodoljubju! Živeli nasledniki!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Njega svetost

Papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Lapponi-ju g. lekarnarju G. Piccoli-ju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane jim stekleničice

tinkture za želodec

in so njemu z diplomo dne 27. novembra 1897 podelili naslov „dvorni založnik Njihove svetosti“ s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Njihove svetosti.

Imenovaai zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji zapisujejo bolehalim Piccoli-jevo želodčno tinkturo, katera krepča želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje

G. Piccoli,

lekarnar pri „Angelu“ v Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkture za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 stekleničic za gld. 1.26 a. vr., po 24 stekleničic za gld. 2.40, po 36 stekl. za gld. 3.50, po 70 stekl. za gld. 6.50 (poštni paket ne čez 5 kil težak), po 110 za gld. 10.30.

Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Slovinci, segajte po domačem blagu!

Kmetijsko društvo v Dobrépoljah izvaža poleg pridelkov kmetijstva tudi lepo prekajene

kranjske gnjati in plečeta

ter popolnoma masten in dobro obležan

Sir,

(3—2)

delan po ementhalskem načinu. — Vsa naročila se izvršujejo točno po pošti ali železnici. — Sir se oddaja tudi v manjših kosih.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

6 (10—1)

nagrobnih spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

„Narodna kavarna.“

Jutri v nedeljo

5. marca 1899

vojaški koncert.

Začetek ob ½8. uri. — Vstop prost.

K obilni udeležbi vabi 33 (1-1)
z odličnim spoštovanjem

Fran Krapež.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu
usojam si uljudno naznanjati, da sem prevzel

gostilno v „Rokodelskem domu“,

Komenskega ulice št. 10,

kjer bodem točil **pristna dolenjska in istrska
vina**, ter dobro znano **Koslerjevo marčno
pivo**.

Postregel bodem vsaki čas z **okusnimi
gorkimi in mrzlimi jedili**.

Za točno, prijazno in solidno postrežbo sem
najbolje oskrbel.

Priporočajoč se daljni naklonjenosti

ostajam spoštovanjem

Franjo Koželj,

(3-2) gostilničar.

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

Skrbno izdelovanje.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (48-5)

Nov glasovir

se proda po nizki ceni. — Več pove uprav
ništvo „Slov. lista“.

Češnik & Milavec
v Ljubljani, (Špitalske) Lingarjeve ulice.

32 (3-1)

Priporočata
svojo popolnoma
NOVO ZALOGO
pomladanskega in letnega
manufakturnega
blaga.

Uzorci na razpolaganje po pošti brezplačno.

Gričar & Mejač
v Ljubljani,
Prešernove ulice številka 9.

izpopolnila sta svojo zalogo z najmičnejšimi
prekrasnimi

novostmi

namenjenimi

za pomladno in poletno dobo.

Zaloga pravih pariških in berolinskih modelov.

31 (4-1)

Dne 1. marca

se je odprla nova trgovina za modno in manufakturno blago in za krojaške potrebščine

30 (3-1)

„pri novi tovarni“

pod firmo **Konrad Schumi & Co.** v Ljubljani, Špitalske ulice št. 9, v Filipovem dvorcu.

Imenovana firma ima geslo, da bode imela vedno največjo zalogo tudi inozemskega damskega blaga in oddajala vse predmete po čudovito nizkih tovarniških cenah.

Oprta na svoj sklep, prodajati dobro blago po ceni, se usojata podpisanca nadejati se prav obilega obiska in beležita z veleštovanjem

Konrad Schumi & Co.